

28614

LETNO POROČILO

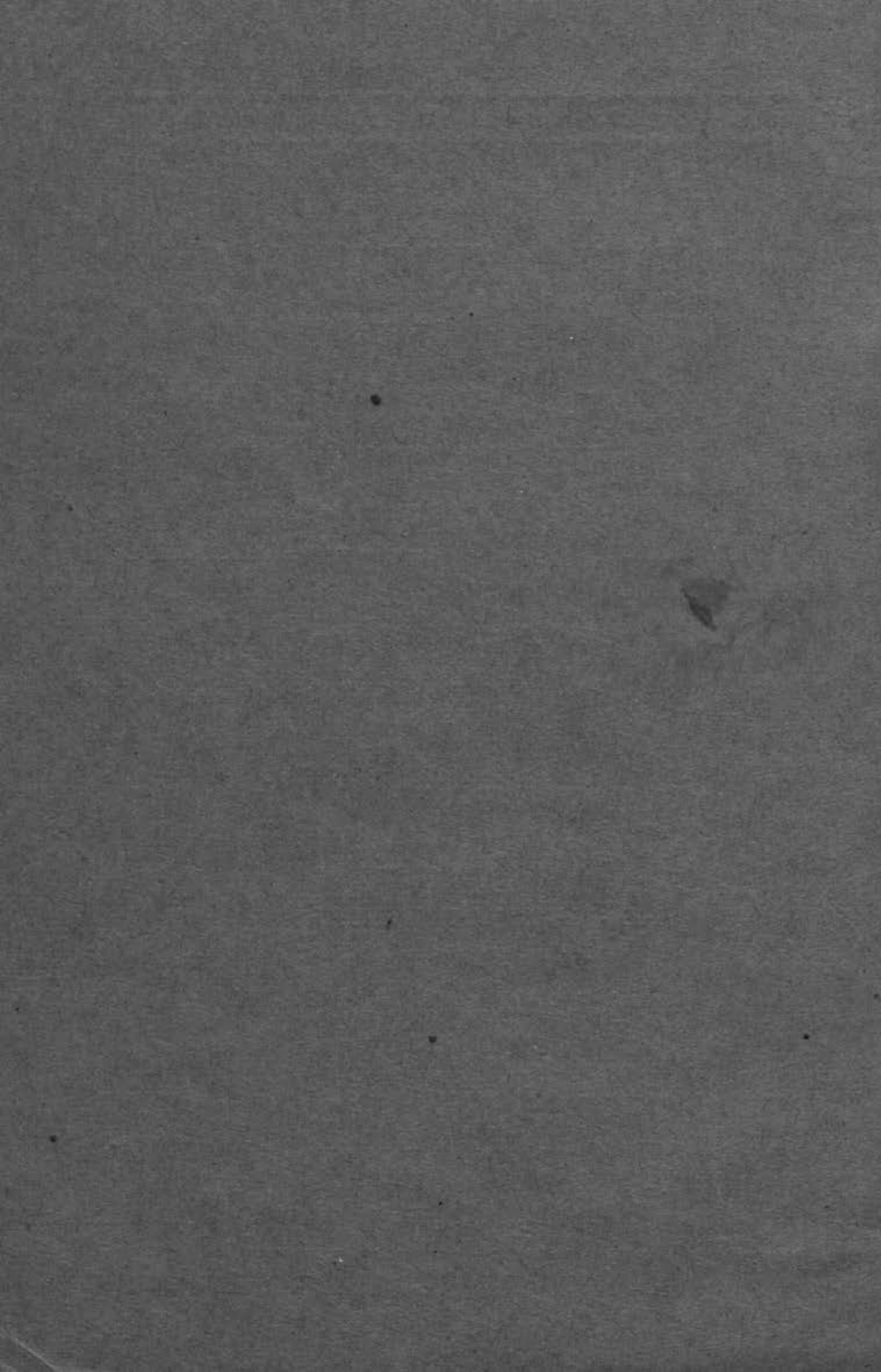
C. KR. RUDNIŠKE
DEŠKE LJUDSKE
ŠOLE V IDRIJI

IZDALO ŠOLSKO VODSTVO
KONCEM ŠOLSKEGA LETA
1907-1908

V PROSLAVO 60LETNEGA
VLADANJA PRESVETLEGA
- - - - CESARJA - - - -
FRANCA JOŽEFA I.

- - - - V IDRIJI 1908. - - - -
ZALOŽILA C. KR. RUDNIŠKA DIREKCIJA V IDRIJI.
NATISNILA „UČITELJSKA TISKARNA“ V LJUBLJANI.

Cesar Franc Jožef I.

Letno poročilo

c. kr. rudniške deške ljudske šole

v Idriji

za šolsko leto 1907./1908.

Izdalo šolsko vodstvo v proslavo 60 letnega vladanja presvetlega
cesarja Franca Jožefa I.

V Idriji 1908.

Založila c. kr. rudniška direkcija v Idriji.

Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Ob šestdesetletnici vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Napisal c. kr. šolski ravnatelj Alojzij Novak.

Četrtrič že praznujejo vsi avstrijski narodi nenavadno slavje pred vzvišenim prestolom velikega Habsburžana, presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

Bilo je leta 1873., ko se je slavila prva dolga doba vsestransko uspešnega vladanja cesarjevega, doba petindvajsetletnega njegovega vladanja. Cesarski Dunaj je tedaj slavil nepozabne dneve, njemu so se pridruževali narodi, kar jih šteje mogočna Avstrija v svojem okrilju, tekmovali so, kako bi lepše in dostojneje praznovali ta imenitni dogodek. Poteklo je bilo od tistega časa zopet petnajst let, cesar Franc Jožef I. je sedel še vedno čil in zdrav na prestolu, njegova dobrotljiva roka je še vedno in še češče trosila dobrote med podložnike in blagoslavljala dežele s čini, ki ostanejo zabeleženi z zlatimi črkami v zgodovini avstrijski na vekov veke. In praznovala se je tačas, t. j. 1888. l., štiridesetletnica cesarjevega vladanja. Morje Adrijansko je onega slavnega dne bučalo okolo lepega Miramara, šumno pozdravljajoč velikega cesarja in milo cesarico, ki sta preživela ta dan daleč proč od Dunaja na lepi zemlji slovenski v tem divnem gradu nekdanjega cesarja Mehikanskega.

Štiridesetletnica! Dolga doba v človeškem življenju, polnem truda in težav. Koliko tisoč in tisoč jih je, ki ležejo pod zeleno rušo, preden so dosegli starost štiridesetih let! Ubilo jih je življenje, upehani in trudni so klonili svojo glavo ter zatisnili oči na veke. A cesar Franc Jožef je stal trden kot hrast sredi viher tako dolgo dobo na krmilu svoji državi. In tedanje prošnje narodov, ki so kipele proti nebu iz milijon in milijon src, da bi jim Bog še mnogo, mnogo let ohranil tega plemenitega očeta, te prošnje so bile uslišane. Mogočna roka je ščitila to drago življenje, zaman so butali besneči valovi ob to žitje, zmagoslavno je nastopilo leto 1898. ter prineslo zopet novo in še večjo slavnost, slavnost petdesetletnega vladanja Franca Jožefa I.

Petdesetletnica! Čestitljiva doba, dolga doba ustvarjanja in neumornega dela, malo jih je, ki jo prežive! A ta doba se je podaljšala, je rasla; bežali so dnevi in tedni in meseci in leta, in napočil je zopet čas, ko se vnovič zbirajo vsi mnogobrojni narodi okolo slavnega prestola hvaležno in zaupno ter se kosajo, kako bi na najdostojnejši način praznovali ta nenavadni dogodek, to veliko in čudovito slavje.

Šestdesetletnica je tu, vse se giblje, vse se veseli ter se obrača tja gor proti lepemu Dunaju, proti srečnemu Dunaju, ki ima v svoji sredi Njega, dobrotnika svojih narodov, očeta tisoč in tisoč družin. In ako bi mogel človek živeti toliko časa, kolikor mu žele njegovi otroci, tedaj bi moral cesar Franc Jožef I. živeti še milijone in milijone let, moral bi živeti večno, zakaj milijoni in milijoni želj in presrčnih voščil puhte sedaj proti nebu za blagor in srečo Njega, ki mu je še roka krepka in dobrotljiva kot je bila vso to dolgo, dolgo dobo šestdesetih let težavnega vladanja in osemdesetih let trudapolnega življenja in vestnega vršenja težkih dolžnosti.

Ni namen tega poročila, da bi podal razne podatke iz življenja presvetlega cesarja, to prepuščamo zgodovini, ki nam bo vestno zabeležila vse velike čine velikega moža, ki bo še poznim rodovom pripovedovala in oznanjala, da ni bilo dneva v vsi dolgi dobi šestdesetletnega vladanja, ki bi ga bil uničil brezplodno, brez važnih in dalekosežnih dobrih posledic. Zgodovina je pravična, pravična malim in velikim.

Toda na nekaj se moramo ozreti, nekaj moramo pribiti, da ostane v spominu tudi našim ožjim rojakom. Bili so časi, žalostni časi, ko so bile puste te naše pokrajine, ko se še ni razlegal glas obče omike po naših krajih, po naših livadah. Manjkalo je šol in kolikor jih je bilo, so bile nedostatne, niso zadoščale niti občinam niti posameznikom. V našem kraju, v naši Idriji, smo imeli sicer šolo že dolgo, toda redki so bili tisti, ki so se v nji izšolali, premajhna je bila, da bi bila razširjala svoj blagoslov med vse sloje, da bi bila poslala svoje sadove v najbornejšo kočjo. Koliko jih je bilo, ki so zaman hrepeneli po teh plodovih, ki so odšli s praznimi rokami in težkim srcem. Niso se upali ozreti nazaj.

A tedaj se je zgodilo čudo! Z Dunaja je prisvetila luč, nje blagodejni žarek je prodril tudi do nas. Pod vlado cesarja Franca Jožefa I. se je odprla pot omiki v najskritejši kot, v najsiromašnejši kraj. Odstranjevati so se začeli nedostatki, izprva le večji, izprva počasi, a potem tudi manjši in vedno hitreje in hitreje. In dandanes stoji šola pred nami v svetli luči, velika in mogočna, in njena roka vabi slehrne sloje k sebi in skrbi zanje kakor skrbi skrbna mati za svoj krvni zarod. Ta roka siplje blagoslov naširoko okolo sebe, in radostne postajajo prej zapuščene vasi, rodovitna prst zagrinja prej kamenita tla.

Našo rudniško šolo v Idriji je dalo nanovo dozidati c. kr. poljedelsko ministrstvo v letu 1876. 186.702 kroni je veljalo poslopje, kjer se je takoj začelo uspešno delo, delo, ki še ni prenehalo in ki ne bo več prenehalo. Mnogo imenitnih mož je že vzgojil ta zavod in jih je razposlal med svet, da širijo prosveto. Naša šola je bila in je še dobra mati, ki je vzgojila in ki še vzgojuje obilni nadebudni naraščaj ter ga ne zapusti, preden ga ni okrepila in podprla, da ga ne stro neprijazni slučajji.

Da se pa more toliko storiti, je treba posebne zahvale ces. kr. rudniškemu ravnateljstvu, ki skrbi, da dobivajo vsi otroci rudniške šole zastonj knjige, zvezke in druge šolske potrebščine. Velike zasluge ima zato c. kr. rudniški predstojnik, blag. gospod Jožef Billek, ki ga ob tej priliki vnovič prosim, da bi ostal še nadalje tako naklonjen šoli in učiteljstvu kakor je bil dosedaj ter naj bi zlasti v tem jubilejskem letu, v letu, ko se bo storilo in razdelilo toliko dobrot med ljudstvo, upošteval opravičene želje idrijskega učiteljstva, ki mu bo vedelo hvalo še v poznih časih.

Šolske postave, ki so zagledale beli dan za vlade presvetlega cesarja Franca Jožefa I., sodijo med najvažnejše in najimunitnejše pridobitve, in ako bi se ne bilo ničesar drugega storilo, bi bile te postave dovolj, da proslavijo na veke Njegovo vlado.

In te postave so tudi nam Slovencem prinesle obilo blagoslova in tudi naš ožji okraj ni izključen od njega, ampak se krepko povzdiga in dviga na dan ter si pridobiva ugled in blaginjo vsepovsod.

In zlasti zelo se še naša šola letos pridružuje slavilcem Vladoarjevim ter prihaja v tem jubilejskem letu pred mogočni prestol vsklikajoč:

„Bog ohrani, Bog obvari cesarja Franca Jožefa I. do najskerajnejše meje človeškega življenja v blagor in srečo različnim narodom, ki bivajo pod Njegovim žezlom!“

Šolstvo v Idriji

za vlade Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

(1848—1908.)*

Spisal c. kr. učitelj Jožef Novak.

Dne 2. decembra t. l. bode preteklo šestdeset let, kar je zasedel avstrijski prestol naš ljubljeni vladar, cesar Franc Jožef I. Dolga je doba šestdesetih let in marsikaj se je v tem času zgodilo in izpremenilo. Povsod se kaže lep napredek; zlasti lepo pa je napredovalo avstrijsko šolstvo, v prvi vrsti ljudska šola. Slednja se je posebno povzdignila in razvila, odkar imamo državni ljudskošolski zakon z dne 14. maja 1869. l. Pa ne le splošno v Avstriji se je šolstvo dvignilo na jako visoko stopnjo, temveč tudi v Idriji lahko zabeležimo lep napredek, o čimer naj pričajo sledeče vrstice. Baval se bom pred vsem s c. kr. rudniško ljudsko šolo, ozrl pa se bom tudi na druge učne zavode, ki so se v Idriji ustanovili v teku zadnjih 60 let.

I. C. kr. rudniška ljudska šola.

Že l. 1581., ko je bilo luteranstvo na Kranjskem zelo razširjeno, in je luterska vera imela tudi v Idriji svojih privržencev, najdemo tu luteransko šolo. Toda tej ni bil usojen dolg obstanek, kajti že po preteku 27 let se je morala umakniti katoliški šoli, ki je bila l. 1608. (torej ravno pred 300 leti) izročena katoliškemu učitelju Jan. Zerkhu. In taka mala šola z enim učiteljem je bila v Idriji več kot 150 let. Šele slavna cesarica Marija Terezija, ki je bila posebna dobrotnica in zaščitnica idrijskih rudarjev, je z dvornim dekretom z dne 22. maja 1777. l. preustrojila prejšnjo enorazrednico v trirazredno glavno šolo. Šola je dobila vodjo in kateheta ter tri učitelje. Ta trirazredna glavna šola

* Viri:

Katalogi, letna poročila, kronika in druge listine iz arhiva c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji.

Das k. k. Quecksilberwerk zu Idria in Krain. Herausgegeben von der k. k. Bergdirektion zu Idria. Wien 1881.

Prvo in drugo izvestje mestne nižje realke v Idriji. 1902. 1903.

Instruktion für die k. k. Förster-Schulen. Wien 1903.

pa je imela, kolikor se da posneti iz raznih starejših listin in zapisnikov, že v začetku 19. stoletja štiri oddelke, ker je bil prvi razred razdeljen v nižji in višji oddelek, ki je imel vsak svojega učitelja in različno učno snov. Šola je bila po imenu sicer trirazredna, po njenem ustroju pa bi jo lahko imenovali štirirazredno.

Tako urejena pa je bila idrijska šola, ki je imela že takrat pridevek „cesarsko-kraljeva“ (K. k. Hauptschule), tudi l. 1848.; in šele od tu dalje bomo natančneje zasledovali njen razvoj ter pokazali, da se je ravno pod vlado slavno vladajočega cesarja Franca Jožefa I. povzpela do znatne višine.

* * *

Zaradi velikega števila šoloobiskujočih otrok se je moralo že v šolskem letu 1848/9. misliti na razširjenje šole. Imenovanega leta je bilo v nižjem oddelku I. razreda 91 dečkov in 80 deklic, torej 171 otrok. Umevno je, da je bilo toliko število učencev in učenk za tedanjega učitelja Jožefa Eržena preveliko; zato so v drugem polletju ta oddelek delili v dva vzporedna oddelka, ki sta jih prevzela Jožef Šerek in novoimenovani Andrej Kacin. Taka razdelitev je potem obstajala do konec šolskega leta 1852/3. Z naslednjim šolskim letom pa so nižji oddelek I. razreda namesto v dve mešani vzporednici razdelili raje v deški in dekliški oddelek in enako tudi višji oddelek I. razreda. Takrat sta bili na tej šoli tudi nameščeni prvi razredni učiteljici Marija Krašner in Frančiška pl. Dietrich.

Učiteljstvo idrijske glavne šole pa je uvidelo, da šola s svojimi tremi razredi ne zadošča več potrebam časa; zato je pri svoji mesečni konferenci dne 26. marca 1850. l., pri kateri so bili navzoči ravnatelj Karol Legat, učitelji Mihael Putre, Jožef Martinak in Jožef Eržen, učeči pomočnik (Lehrender Gehülfe) Jožef Šerek, začasni pomočnik (provis. Gehülfe) Andrej Kacin in pomožni katehet Anton Lesjak, opozorilo tedanjo višjo šolsko oblast, namreč knezoškofijski ordinariat, da bi bilo jako umestno in potrebno idrijsko glavno šolo razširiti v štirirazredno. Konzistorij pa začetkom ni bil tega mnenja; zdelo se mu je umestneje ustanoviti v Idriji nižjo realko. Toda kljub temu, da se je tudi ravnatelj Legat zavzel za ustanovitev realke, se to vendar ni zgodilo, temveč trirazredna glavna šola se je s šolskim letom 1855/6. razširila v štirirazrednico. S tem pa se notranja razdelitev šole ni prav nič izpremenila, izpremenilo se je le imenovanje razredov in oddelkov, kajti odslej I. razred ni imel več višjega in nižjega oddelka, temveč nižji oddelek je bil poslej I. razred, višji oddelek pa II. razred, dosedanji II. razred se je izpremenil v III., dosedanji III. razred pa v IV. Prvi in drugi razred sta ostala po spolu ločena, kakor sta bila prej višji in nižji oddelek I. razreda.

Popolna ločitev dečkov in deklic pa se je pričela šele s šolskim letom 1862/3. Dečki so imeli svoje štiri razrede in deklice svoje štiri. Toda, ker je bilo deklic v III. in IV. razredu le malo, poučevala sta se ta dva razreda skupno do l. 1864/5. Uvideli pa so, da je bolj naravno, da se združijo enaki razredi, zato so v šolskem letu 1865/6. spojili IV. deški in IV. dekliški razred, l. 1866/7. pa tudi oba III. razreda, tako da sta bila odslej zopet le I. in II. razred ločena po spolu. Toda že l. 1868/9. so vnovič delili III. razred in je tako ostalo do konec šolskega leta 1874/5. Trajna ločitev po spolu pa se je pričela z naslednjim šolskim letom. Šola je imela zopet štiri deške in štiri dekliške razrede; bili sta torej dve šoli, a pod skupnim vodstvom.

Z novim šolskim zakonom pa so prenehale glavne in trivijalne šole; in tudi idrijska c. kr. glavna šola je izgubila svoje dosedanje ime „c. kr. rudniška glavna šola“ (K. k. Werkshauptschule) ter dobila l. 1870. ime „c. kr. rudniška ljudska šola“ (K. k. Werksvolksschule).

Vedno bolj pa se je kazala potreba, šolo še bolj razširiti ter preskrbeti rudarskim otrokom kolikor mogoče višjo izobrazbo. Tej potrebi je vsaj deloma zadostilo c. kr. poljedelsko ministrstvo z odlokom z dne 13. avgusta 1877. l., št. 9180/1516, s katerim je razširilo štirirazredno deško šolo v petrazredno in odobrilo učni načrt za petrazrednico. Po preteku šestnajstih let pa je l. 1893. postala tudi dekliška šola petrazredna. Tako je imela Idrija dve petrazredni ljudski šoli, kar je bilo v istem času na Kranjskem še nekaj zelo redkega, kajti pet- in večrazredne ljudske šole so bile takrat le v Ljubljani in dekliška uršulinska šola v Škofji Loki. Zato pač ni čuda, da so od vseh strani prihajali otroci v tukajšnjo šolo, ker je bila daleč naokoli najvišje organizovana.

Število šoloobiskujočih otrok pa je od leta do leta naraščalo; zlasti v nižjih razredih se je množilo število učencev tako, da ni bilo več mogoče izhajati brez vzporednic. Dalj časa se je to oviralo na ta način, da so se bolj slabotni otroci oproščali do 7. leta šolskega obiska in se vzprejemali v šolo šele po izpolnjenem 7. letu. Toda slednjic tudi to ni več pomagalo in s šolskim letom 1896/7. se je morala ustanoviti vzporednica v I. deškem razredu. Tri leta se je potem izhajalo tako, da je ta vzporednica prehajala v vedno višji razred, dokler ni prišla v šolskem letu 1898/9. do III. razreda. V šolskem letu 1899/900. pa je bilo treba že dveh vzporednic, namreč v III. in IV. razredu, naslednje leto pa se je tema tudi še pridružila vzporednica v I. razredu. S šolskim letom 1903/4. pa se je vzporednica v IV. razredu zopet opustila, a se je zato uvedla v II. razredu. Ta razdelitev je potem ostala skozi tri leta, dokler se v šolskem letu 1906/7. ni otvorila zopet vzporednica v IV. razredu. Tako ima sedaj deška petrazrednica vzporednice od I. do IV. razreda.

Pa tudi dekliški razredi so se vedno bolj polnili; zato je bilo tudi tu treba vzporednic. Prvi vzporednici sta dobila I. in III. razred v šolskem letu 1901/2., v šolskem letu 1902/3. se je ustanovila vzporednica tudi v IV. razredu.

Tako je imela Idrija dve dobro urejeni petrazredni ljudski šoli s potrebnimi vzporednicami. Za silo je bilo s tem preskrbljeno; za domače potrebe sta ti šoli popolnoma zadoščali. Toda Idrijčani so že od nekdanj radi pošiljali svoje otroke v višje šole: dečke v srednje šole v Ljubljano in Kranj, deklice pa v višje razrede ljudskih šol v Ljubljani in Škofji Loki. Za dečke se je preskrbelo l. 1901. z ustanovitvijo mestne realke; treba je bilo torej še za deklice kaj storiti. In to se je vsaj deloma zgodilo s šolskim letom 1903/4., ko se je dekliška petrazrednica razširila v šestrazrednico in s šolskim letom 1905/6., ko se je razširila v sedemrazrednico.

Ko pa je postala dekliška šola šestrazredna, se je obenem zopet opustila vzporednica v IV. razredu; a se je potem s prihodnjim šolskim letom (1904/5) ustanovila v II. razredu. S tekočim šolskim letom pa se je zopet otvorila vzporednica v IV. razredu.

Obe šoli, deška in dekliška, pa sta bili do l. 1905. pod skupnim vodstvom. Toda za ravnatelja dveh tako velikih šol, ki je obenem tudi razredni učitelj, je bilo to prenaporno delo. Zato sta se šoli na predlog c. kr. deželnega šolskega nadzornika Fr. Hubada, ki je tukajšnjo šolo nadzoroval v dneh od 11. do 14. decembra 1901 in vsled odloka c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 7. januarja 1905, št. 32.707/2582 ex 1904, ločili in je bila z istim odlokom imenovana c. kr. učiteljica Marija Kavčič za začasno voditeljico c. kr. rudniške dekliške ljudske šole.

* * *

Kakor povsod tako je bila tudi v Idriji nekdanj s c. kr. glavno šolo združena nedeljska šola kot nadaljevanje in nadomestilo vsakdanje šole. S katerim letom se je pričela, se ne da natančno določiti; znano je le, da je bila že l. 1839., in da je imela tri, pozneje tudi le dva oddelka. Obiskovali so jo učenci in učenke razne starosti, največ od 10. do 15. leta, poleg teh pa dobimo tudi otroke z 8 in mladeniče s 24 leti. Med drugimi so to nedeljsko šolo obiskovali tudi obrtniški vajenci. Prenehala je konec šolskega leta 1874/5.

* * *

Ko sem pregledoval stare katologe tukajšnje šole, me je zlasti zanimalo, natančneje pregledati, katerih predmetov so se nekdanj učili idrijski otroci. Predvsem se opazi, da je nemščina prevladovala

in da se je tej posvečala mnogo večja pozornost kakor pa slovenščini. Tesno odmerjeni prostor mi ne dovoljuje obširneje se baviti s tem oddelkom moje razprave, zato hočem tu le navesti učne predmete iz šolskega leta 1847/8., iz katerih si potem čitatelj, ki se za to zanima, lahko sam napravi sliko o nekdanjem pouku.

I. razred, nižji oddelek: Začetni nauki iz veronauka. — Poznavanje črk: nemško, slovensko (krainisch). — Črkovanje: nemško, slovensko. — Čitanje: nemško, slovensko. — Lepopisje. — Štetje. — Črkovanje na pamet (Kopfbuchstabieren). — Nemško govorjenje (Deutschreden).

I. razred, višji oddelek: Verouk. — Čitanje z uporabo pravil: nemško, slovensko. — Lepopisje. — Nemška slovnica. — Računanje na pamet. — Analitično črkovanje (Analytisches Buchstabieren).

II. razred: Verouk. — Čitanje: nemško tiskanega, z latinico tiskanega (Lateinischgedruckten), nemško pisanega, z latinico pisanega. — Lepopisje: nemško-kurentno, z latinico. — Nemška slovnica. — Pravopis. — Pisanje po narekovanju. — Računstvo: na pamet, s številkami.

III. razred: Verouk. — Zgodbe sv. pisma. — Evangelij. — Čitanka za III. razred. — Čitanje: nemško tiskanega, z latinico tiskanega, nemško pisanega, z latinico pisanega. — Računstvo: z ulomki, s sorazmerji (in der Regel de Tri). — Lepopisje: nemško-kurentno, pisarniško (Kanzelley), z latinico. — Pravopis. — Pisanje po narekovanju. — Nemška slovnica. — Navodilo za pismene sestavke (Die Anleitung zu schriftlichen Aufsätzen). — Čitanje in pisanje po narekovanju latinskih besed.

Poleg teh učnih predmetov pa se je v vsakem razredu še posebej klasificirala pravilna izreka (Die richtige Aussprache), nravnost, zmožnost (Fähigkeiten) in uporaba zmožnosti.

Zanimivo bi bilo tudi poizvedeti, po koliko ur na teden se je za posamezne predmete uporabilo, toda za zgoraj imenovano leto tega ni mogoče dognati, pač pa sem dobil v šolskem arhivu nemško tiskano vabilo k javni izkušnji koncem drugega polletja l. 1855. V istem vabilu je imenovano vse tedanje učiteljstvo te šole in v katerem razredu in katere predmete je vsak poučeval. Tam tudi izvemo, da se je poučevalo v

Predmet	I. razredu nižji oddel.	I. razredu višji oddel.	II. razredu	III. razredu
	po koliko ur na teden			
Verouk	4	3 ¹ / ₂	4	5
Slovenščina	7	6	4	3
Nemščina	4	5 ¹ / ₂	8	9
Lepopisje	5	3	3	3
Računstvo	2	4	3	2
Skupaj	22	22	22	22

Nič ni torej čudnega, da znajo stari Idrijčani jako dobro nemško, saj je bilo nemščini odločenih v vseh štirih oddelkih 26 in pol ure, slovenščini pa le 20 ur na teden. Poleg tega se je pa tudi verouk in ručunstvo poučevalo v nemščini, in kar je bilo za znanje nemškega jezika največje praktične vrednosti, je bilo to, da so morali učenci tudi med seboj le nemško občevati.

Da v istem času ni bilo sledu o prirodoznanstvu, zemljepisju, zgodovini, risanju, petju in telovadbi med obveznimi predmeti, je razvidno iz zgoraj navedenega izkaza. O realijah se je nekoliko najbrže obravnavalo v III. razredu pod naslovom: Lesebuch für die III. Classe.

Dasi pa marsikaterega predmeta ne najdemo med obveznimi, vendar se je na idrijski šoli že od nekaj skrbelo tudi za pouk v risanju, petju, godbi, telovadbi, sadjarstvu in ženskih ročnih delih.

Že l. 1816., mogoče že tudi prej, je bil na idrijski šoli poseben oddelek za deklince, ki se je imenoval „Industrial-Mädchenschule“. To obrtno dekliško ali delavno šolo, kakor se je pozneje do zadnjega imenovala, so obiskovale prvotno deklice vseh razredov in tudi iz nedeljske šole, toda le prostovoljno. Pozneje pa je postala delavna šola le nekaka nadaljevalna šola in olajšava šolskega obiska za deklice. Od šolskega leta 1870/1. dalje so se poučevala ženska ročna dela v posameznih razredih kot obvezen predmet; mnogim deklicam pa se je po izpolnjenem 12. letu dovolilo, da so iz vsakdanje šole izstopile, a so morale zato do izpolnjenega 14. leta obiskovati delavno šolo. Ker pa ta uredba ni odgovarjala zahtevam šolskih zakonov, in ker se je s šolskim letom 1903/4. razširila dekliška šola v šestrazrednico, zato se je že s šolskim letom 1902/3. opustil I. oddelek in naslednje leto tudi II. oddelek delavne šole. Že zgoraj navedeno vabilo k javni izkušnji nam pa tudi pove, da se je v delavni šoli poučevalo pletenje, šivanje, zaznamenovanje, zankanje, kvačkanje itd.

Tudi za pouk v petju in godbi se je nekaj skrbelo, seveda tudi le kot neobvezen predmet. Ta pouk se je pričel s šolskim letom 1852/3., torej isto leto kakor se je v Idriji ustanovil pripravniški tečaj. Da so se petja in godbe že prvo leto tudi učenci glavne šole učili, nam kaže število godbeno šolo obiskujočih učencev, namreč 18, medtem, ko je bilo v pripravniškem tečaju le 14 učencev. Godbena šola se je ohranila tudi potem, ko ni bilo več pripravniškega tečaja; poučevalo se je samo v goslanju, kar se še danes godi, a opustilo se je pa petje, čim je postalo obvezen predmet.

Od l. 1857. dalje je z glavno, oziroma ljudsko šolo združena tudi posebna nedeljska risarska šola. V prejšnjih časih so jo obiskovali poleg nekaterih šolodolžnih učencev, tudi že bolj odrastli mladenci, zlasti delavci, katerim je bilo risanje pri njihovem delu potrebno. Ker se pa sedaj na obrtno-nadaljevalni šoli zelo goji risanje, in so

obrotni vajenci prisiljeni obiskovati to šolo, se je z letošnjim šolskim letom tudi nedeljska risarska šola združila z risarskimi urami obrtno-nadaljevalne šole, tako da pohajajo ljudskošolski učenci ob četrtkih v risarski pouk pripravljalnega tečaja, šoli odrastli mladeniči pa ob nedeljah v risarski pouk I. razreda obrtno-nadaljevalne šole.

V katalogu za šolsko leto 1867/8. pa sem našel še poseben imenik učencev, ki so obiskovali neobvezne predmete petje, telovadbo in sadjarstvo. Ali se je telovadba gojila tudi že pred tem letom, nisem mogel zaslediti; častno izpričevalo pa je to vsekakor za tedanjo idrijsko šolo, da je gojila tudi toliko neobveznih predmetov in sicer takih, ki so vsled novega šolskega zakona pozneje vsi postali obvezni. Sadjarstvo in zelenjadarstvo se goji še danes kot neobvezni predmet.

Dne 11. februarja 1892. l. sta se na c. kr. rudniški ljudski šoli uvedla kot neobvezna predmeta tudi pouk v mizarstvu in rezbarstvu ter v lepljenstvu. V mizarstvu in rezbarstvu se poučujejo le dečki višjih razredov, v lepljenstvu pa večinoma deklice. V začetku so morali dotični učenci in učenke plačevati po 20 kr. mesečno za porabljen papir in les in za obrabljenje orodja, l. 1897. pa je c. kr. rudniška direkcija dovolila, da se preneha s pobiranjem teh doneskov in da je tudi ta pouk brezplačen.

Pa tudi za vzgojo in pouk otrok v predšolski dobi se je svoj čas skrbelo, dasi sicer le malo časa, vendar tudi tega ne smem prezreti. Že l. 1872. je predlagal c. kr. okrajni šolski svet, naj bi se v Idriji ustanovil otroški vrtec. Šolsko vodstvo je temu predlogu pritrdilo, toda do uresničenja vendar le ni prišlo, dasi je c. kr. okrajni šolski svet svoj predlog l. 1874. ponovil. Pač pa se je otvoril dne 1. maja 1890. l. vsled odloka c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 8. februarja 1890, št. 2017/187. Zaradi pomanjkanja prostorov in nekoliko tudi iz drugih vzrokov pa se je z odlokom c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 16. februarja 1897, št. 3562/339 zopet opustil.

* * *

Kako je število učencev in učenk v zadnjih 60 letih narasčalo, kaže najboljše sledeča razpredelnica:

leta	O b i s k o v a l o j e					
	vsakdanjo šolo			nedeljsko šolo		
	dečkov	deklic	skupaj	dečkov	deklic	skupaj
1848	214	126	340	66	88	154
1858	303	190	493	38	106	144
1868	294	168	462	45	61	106
1878	320	236	556	—	—	—
1888	332	283	615	—	—	—
1898	450	381	831	—	—	—
1908	488	563	1051	—	—	—

Ako hočem, da bo moj spis kolikor mogoče popoln, se skoro ne smem izogniti, da ne bi vsaj na kratko narisal zgodovine šolskega poslopja, zlasti ker je sedanje šolsko poslopje nastalo v dobi slavne vlade našega presvetlega cesarja.

Okolo leta 1797. je bila šola v sedanji hiši št. 42, pozneje pa je bilo šolsko poslopje na „šolskem trgu“, kakor še sedaj nekateri imenujejo prostor na jugu od eraričnega skladišča, v erarični hiši št. 85 nova, ozir. 84 stara. Ker je pa število šolskih otrok bolj in bolj narasčalo, in je bilo treba šolo vedno bolj razširjati, so postali prostori v tem posloppju pretesni in privzeti je bilo treba še prostore v stari bolnišnici, hiš. št. 140 nova, ozir. 130 stara, in v zasebni hiši št. 319 nova, ozir. 300 stara. Tako je bila idrijska šola razdeljena v treh hišah. To pa je bilo zelo neprilичno in tudi prostori niso zadoščali postavnim določbam, zato je bilo treba misliti na zgradbo novega šolskega poslopja.

Po vseh zakonitih določilih bi bila dolžnost občine, da sezida novo šolsko poslopje. Toda c. kr. poljedelsko ministrstvo, ki je že prej skrbelo za šolske prostore, je tudi sedaj dovolilo, da se na stroške eraričnega rudnika sezida vsem postavnim in zdravstvenim zahtevam vstrezajoče novo šolsko poslopje. Stalo pa naj bi, kolikor mogoče, v sredini mesta. Ker pa c. kr. rudniška direkcija ni imela lastnega primerne prostora, je odkupila tri zasebne hiše (št. 60, 61 in 62 nova, ozir. 59, 60 in 61 stara) s pripadajočimi vrta za skupno ceno 9600 gl. Vse tri hiše so podrli in dne 1. julija 1874. l. se je pričelo s kopanjem temelja, dne 13. avgusta i. l. pa se je vložil temeljni kamen. Delo se je v naslednjih letih nadaljevalo, dne 17. septembra 1877. l. pa se je popolnoma dovršeno šolsko poslopje slovesno blagoslovilo ter s primerno slovesnostjo izročilo svojemu namenu. Veličastno šolsko poslopje, kakoršno si takrat zastonj iskal daleč naokoli, in ki je v čast ces. kr. poljedelskemu ministrstvu in c. kr. rudniški direkciji, pa tudi v kras idrijskemu mestu, je stalo 86.573 gl. Ako k temu prištejemo še stroške za notranjo opravilo v znesku 6.778 gl. in odkupnino za stavbišče, znašajo skupni stroški nad 100.000 gl. Poleg tega pa ima rudniški erar vsako leto še znatne stroške z vzdrževanjem poslopja.

Dolgo časa je prostorno šolsko poslopje popolnoma zadostovalo vsem tedanjim potrebam. Bilo je toliko prostorov na razpolago, da sta celo čipkarska šola in otroški vrtec imela v tem posloppju dovolj prostora, ne da bi bila vsled tega ljudska šola kaj vtesnjena. Toda danes je drugače. Število učencev in učenk se je pomnožilo, in vsled tega tudi število razredov in vzporednic; zato je začelo učnih prostorov vedno bolj primanjkovati in treba si je bilo na vse načine pomagati. Otroški vrtec je prenehal, čipkarska šola je dobila lastno poslopje, konferenčna soba se je opustila, delarne so se umaknile v posamezne

razredne sobe, ravnateljova pisarna in soba za učila sta se premestili v nekdanje prostore za garderobo; kljub temu pa še vedno primanjkuje dveh učnih sob, tako da se morata na deški in dekliški šoli obe vzporednici I. razreda poučevati v istem prostoru, seveda ob ločenem času. Upati pa je, da bo rudniški erar, ki je bil vedno naklonjen c. kr. rudniški ljudski šoli, tudi tem nedostakom odpomogel s tem, da bo na severni strani prizidal primeren trakt, v katerem se bo dobilo primerno število novih učnih prostorov.

Kdo pa vzdržuje to šolo? Vsaj delno skrb za nekdanjo c. kr. glavno šolo in vso skrb za sedanjo c. kr. rudniško ljudsko šolo je imela in ima država, oziroma tukajšnji državni rudnik. V prejšnjih letih in tudi še v teku zadnjih 60 let so se stroški za vzdrževanje šole deloma pokrivali iz dohodkov, ki jih je donášalo vinsko gospodarstvo (Weinwirtschaft) c. kr. rudnika, deloma s šolnino, ki se je pobirala od nerudarskih otrok, in deloma s šolsko dnino (Schulschicht), ki so jo morali opravljati rudniški delavci, ki so imeli otroke v šoli. Šolnina je znašala za učence in učenke I. razreda po 1 gl., za one II. razreda po 2 gl. in za one III. razreda po 3 gl. Mimogrede pa bodi tu omenjeno, da je bila do l. 1825. šolnina dvakrat tako velika, namreč po 2 gl., oziroma 4 gl. in 6 gl. Z drugim polletjem l. 1876. pa je šolnina nerudarskih otrok popolnoma prenehala, a sprejemali pa so se taki otroci v c. kr. rudniško ljudsko šolo le tedaj, kadar ni bilo že rudarskih otrok dovolj. Šolske dnine rudarjev pa so ostale še nadalje do l. 1884. C. kr. poljedelsko ministrstvo jih je odpravilo z odlok. z dne 11. okt. 1884. l., št. 12.495.

Ko je stopil novi šolski zakon z dne 14. maja 1869. l. v veljavo, ni bil rudniški erar več dolžan v svoji oskrbi imeti šolo, temveč bi morala to prevzeti občina, oziroma dežela. Toda ces. kr. poljedelsko ministrstvo je v sporazumu s c. kr. ministrstvom za bogočastje in nauk z odlokom z dne 13. septembra 1873. l., št. 6978/17 prostovoljno prevzelo tudi še za nadalje idrijsko ljudsko šolo v svoje področje, in sicer kot zasebno šolo s pravico javnosti. S tem korakom je prevzel rudniški erar popolnoma sam vse vodstvo v gospodarskih zadevah, pravico imenovanja učiteljskega osebja in disciplinarne oblasti nad istim, kakor tudi pravico določevanja učnega načrta v okviru postavnih določb. Mestni občini idrijski in deželi Kranjski pa se je s tem odvzelo veliko breme, prvi, ker ji ni bilo treba ustanoviti javne ljudske šole, drugi pa, ker ji ni treba skrbeti za učiteljstvo te šole.

Poljedelsko ministrstvo pa stori za svoje delavstvo še več. Že od nekdanje dobe vsi otroci rudniških in gozdnih delavcev vse učne pripomočke:

knjige, zvezke, peresa itd. brezplačno. Kolika dobrotu je to za starše, pokažemo najlaže s tem, da povemo, da je bilo l. 1907. stroškov za knjige 1442 K 03 h, za pisalno in risalno pripravo 2076 K 97 h, za tvorivo za ženska ročna dela pa 210 K 04 h, torej skupaj 3729 K 04 h. Po vsej pravici mora biti Idrija hvaležna svojemu velikodušnemu dobrotniku c. kr. poljedelskemu ministrstvu, ki je že toliko žrtvovalo in še žrtvuje za pouk in vzgojo delavskih otrok.

* * *

V najtesnejši zvezi z vsako šolo je učiteljstvo. Že v prejšnjih odstavkih sem tupatam omenil učiteljstvo, a zaradi večje popolnosti posvetil sem mu še poseben odstavek.

Kakor na vseh nekdanjih glavnih šolah, tako je bilo tudi na idrijski c. kr. glavni šoli vodstvo izročeno vsakokratnemu katehetu, ki je imel naslov ravnatelja. Ko pa je l. 1867. postal katehet na tukajšnji šoli Ivan Juvan, se mu voditeljska služba ni več stalno izročila, temveč le začasno. Najbrže so se že takrat vršile pripave za novi šolski zakon in se je z ozirom na to voditeljsko mesto le začasno podelilo. Z odlokom c. kr. poljedelskega ministristva z dne 6. sept. 1874. l., št. 10.677 pa je bil imenovan prvi učitelj Jakob Inglič začasnim voditeljem in z odlokom c. kr. poljedelskega ministristva z dne 26. oktobra 1877. leta, št. 10.144 stalnim ravnateljem.

Dasi pa je bila tukajšnja šola že od nekdanj cesarsko-kraljeva, vendar si niti ravnatelj niti učitelji včasih niso lastili pridevka „cesarsko-kraljevi“, saj v katalogih se niso tako podpisavali. Nasprotno pa me je jako presenetil podpis učiteljice ženskih ročnih del v katalogu l. 1850., kjer se je podpisala: Maria Derffel, k. k. Industrial-Lehrerin. Ali je imelo učiteljstvo idrijske glavne šole značaj državnih uradnikov ali ne, se ne da določiti, pač pa je dobilo ta značaj z odlokom c. kr. poljedelskega ministristva z dne 5. junija 1874. l., št. 5290, ko je bilo uvrščeno v X. razred državnih uradnikov s plačo določeno po posebnem statusu.

Naj sledi še imenik učiteljstva, ki je delovalo v zadnjih 60 letih na tukajšnji šoli:

a) *Ravnatelji*: Karol Legat, Frančišek Lesjak, Ivan Juvan, Jakob Inglič, Alojzij Novak; voditeljica dekliške šole: Marija Kavčič.

b) *Kateheti* (stalni in pomožni): Karol Legat, Primož Ribnikar, Frančišek Lesjak, Mihael Gogala, Frančišek Bergant, Martin Šliber, Anton Ponikvar, Mihael Mogolič, Ivan Juvan, Ignacij Gregorič, Jakob Gross, Frančišek Onušič, Ivan Svetina, Leopold Picigas, Frančišek Oswald, Lavrencij Lah, Mihael Zevnik.

c) *Učitelji*: Jožef Eržen, Jožef Šerek, Jožef Martinak, Mihael Putre, Andrej Kacin, Jožef Odar, Srečko Stegnar, Jakob Inglič, Valentin Kumar, Frančišek Česnik, Ivan Rupnik, Ivan Lapajne, Anton Levstek, Alojzij Novak, Ignacij Božič, Valentin Žvagen, Ivan Pleško, Leopold Žorž, Ivan Vogelник, Anton Božič, Karol Miklitsch, Jožef Novak, Avguštin Šabec, Frančišek Jurjavčič, Adolf Harmel, Ivan Bajželj, Rafael Gostiša, Otmar Novak, Ludovik Potočnik, Leopold Baebler, Stanko Legat, Rudolf Pleškovič, Rajko Novak, Frančišek Levstek.

č) *Učiteljice*: Marija Krašner, Frančiška pl. Dietrich, Amalija Kavčič, Elizabeta Škofic, Marija Jurmann, Marija Jäckel, Marija Krašner, Desiderija Lipold, Rozalija Janda-Galle, Marija Kavčič, Antonija Jannochna, Marija Souvan, Roza Hřibal, Marija Rupnik, Katarina Jeschenagg, Julija Tausess, Ana Lapajne, Pavla Lapajne, Davorinka Lapajne, Ida Schitting, Ana Tomec, Alojzija Burnik, Karolina Burnik, Marija Lapajne, Pavla Buh, Marija Pleskovič-Crček, Josipina Krapš, Klementina Novak, Pia pl. Koschin, Avrelija Schitting.

d) *Učiteljice ženskih ročnih del*: Marija Derffel, Marija Eggenberger, Frančiška pl. Dietrich, (od l. 1864. do 1877. so poučevale ženska ročna dela razredne učiteljice Amalija Kavčič, Elizabeta Škofic, Marija Jurmann, Marija Jäckel, Marija Krašner), Amalija Kopše, Marija Gostiša.

II. Drugi učni zavodi.

Idrija je imela vedno mnogo nadarjenih mladeničev, ki so hrepeneli po večji izobrazbi. Nadaljnje izobraževanje brez višjih šol pa je skoro nemogoče; zato je lahko umljivo, kar nam pripoveduje zgodovina, da je imela Idrija že v letih 1784. do 1797. nekako nižjo gimnazijo s tremi razredi in da so Francozi ustanovili v Idriji tehnično šolo, da bi dobivali za rudnik bolj znanstveno izobraženih delavcev in sposobnejših paznikov. Toda ti šoli sta se ustanovili in sta tudi prenehali še pred letom 1848., zato se v tem spisu ne bom dalje z njima bavil.

* * *

Med učnimi zavodi, ki jih ne moremo staviti v isto vrsto z ljudsko šolo, moramo na prvem mestu omeniti pripravniški tečaj ali po tedanjem imenovanju preparandijo (Präparandenschule). Knezoškofijski ordinarijat je večkrat izprožil misel, ki jo je odobraval tudi višja deželna šolska oblast, da se na idrijski glavni šoli ustanovi pripravniški tečaj. Ta namera je našla odobrenje tudi na Dunaju in tako je c. kr. naučno ministrstvo dovolilo z odlokom z dne 31. maja 1852. l., št. 4985, otvoritev pripravniškega tečaja. Prvo šolsko leto na tem tečaju se je začelo dne 20. oktobra 1852. leta in pouk se je poveril učiteljem c. kr. glavne šole, ki so pa morali brezplačno poučevati,

le učitelj godbe, Anton Krašnar, je dobil 50 gl. nagrade. Ta nagrada, kakor tudi najemščina za učilnico in za kurjavo iste pa se je plačevala iz normalno-šolskega zaklada. Pripravniški tečaj je obiskovalo poprečno po 14 gojencev, največ 22 v šol. letu 1856/57. in najmanj 5 v šol. letu 1864/65. Izmed 193 učencev jih je bilo 130 usposobljenih za poučevanje na trivijalnih šolah. Toda ta enoletni pripravniški tečaj se je ohranil le 14 let; deželna vlada kranjska je z odlokom z dne 5. oktobra 1864. leta, št. 11.240 ukazala, da ima jenjati ob koncu šol. leta 1865/66.

* * *

V Idriji je jako razširjeno čipkarstvo. Mnogo vinarjev in kron pride ravno vsled te domače obrti v delavske rodbine. Da se pa ta obrt kolikor mogoče povzdigne, je trgovinsko ministrstvo l. 1876. ustanovilo v Idriji posebno šolo za čipkarstvo; ki jo je l. 1882. prevzelo v svoje področje c. kr. naučno ministrstvo. To šolo je do l. 1878. vodil iz več udov sestavljen kuratorij; od tega leta dalje pa je bilo vodstvo in nadzorstvo izročeno le eni osebi, kurator imenovani. Prvi je opravljal to mesto ravnatelj c. kr. rudniške ljudske šole, Jakob Inglič, po njegovi smrti l. 1895. je pa bil imenovan za to mesto c. kr. učitelj Ivan Vogeltnik. Po prizadevanju slednjega se je čipkarska šola zelo povzdignila. L. 1903. je dobila poleg dveh praktičnih tečajev, v katerih se poučuje le v čipkarstvu, še tretji praktično-teoretični tečaj, v katerem se uče učenke poleg čipkanja tudi nemščine, obrtnega računstva, obrtnega spisja, knjigovodstva in strokovnega risanja. Obenem s to preuredbo je c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk z odlokom z dne 25. junija 1903, št. 17.777, imenovalo c. kr. učitelja Ivana Vogeltnika stalnim voditeljem te šole, ki se je zvala c. kr. strokovna šola za čipkarstvo.

Namen te šole pa ni le čipkaricam preskrbeti strokovni pouk, njena naloga je temveč tudi skrbeti za to, da dobi delo primerno ceno. Zato je šola prevzela posredovanje dela ter je izdelane čipke nekaj časa tudi sama razpečevala. Cene so se znatno povzdignile, kar je gotovo le v korist ubogim delavkam. Ker pa je tudi drugje ta domača obrt jako razširjena, zlasti na Češkem, je bilo umestno, da so se vse te šole združile v neko celoto pod skupnim vodstvom c. kr. centralnega čipkarskega tečaja na Dunaju. Tudi tukajšnja čipkarska šola, ki se od l. 1906. imenuje le c. kr. čipkarski tečaj, je podrejena temu tečaju. Ker se posredovanje dela vrši sedaj potom c. kr. centralnega čipkarskega tečaja na Dunaju, zato idrijska šola od 1. januarja 1907. l. nima več lastnega voditelja; dosedanji njen voditelj, Ivan Vogeltnik, je bil poklican kot strokovnjak v c. kr. centralni čipkarski tečaj na Dunaju.

* * *

Ker ima erar v Idriji in okolici mnogo svojih gozdov, sta v Idriji tudi dve c. kr. gozdni oskrbništvu, katerima je podrejenih mnogo gozdarjev. Za izobrazbo slednjih se je vsled odloka c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 20. januarja 1892, št. 1237/64 ustanovila v Idriji c. kr. gozdarska šola, ki je bila otvorjena dne 1. oktobra 1892. I. Namenjena je predvsem gojencem južnih dežel, t. j. s Kranjskega in Primorskega. Učni jezik je sicer nemški, a se sme uporabljati po potrebi tudi slovenski in laški. Vzprejme se po 6—8 učencev vsako leto, ki dobe večinoma ustanove po 220 do 550 K. Ako pa dovoljuje prostor, se sme vzprejeti tudi take, ki se kot eksternisti sami vzdržujejo. V gozdarsko šolo se vzprejemajo le zdravi mladeniči, ki so dovršili 17., a ne še prestopili 22. leta svoje starosti in so dovršili tretji razred meščanske ali kake srednje šole. Šolska doba traja od 1. septembra do 31. julija vsakega leta.

* * *

Že zgoraj sem omenil, da je knezoškofijski konzistorij l. 1850. sprožil misel, bi li ne kazalo v Idriji ustanoviti nižjo realko z dvema razredoma. To vprašanje se je nekaj časa prav resno preresetavalo, zlasti vnet zagovornik realke je bil tedanji ravnatelj in katehet c. kr. glavne šole Karol Legat, a naposled je vsa zadeva zopet lepo zaspala in Idrija je bila še nadalje brez srednje šole. Potreba kake srednje šole pa se je vedno bolj kazala, in ker ni bilo mnogo upanja, da bi vlada v doglednem času sama ustanovila v Idriji kako srednjo šolo, zato je mestni zastop idrijski dne 4. julija 1894. l. sklenil, da ustanovi nižjo gimnazijo na občinske stroške. Vsled raznih težkoč pa tega sklepa ni bilo mogoče izvršiti. Prišlo pa je l. 1900., ko je širna Avstrija slavila sedemdesetletnico rojstva našega premilega vladarja. Tudi Idrija ni hotela zaostati za drugimi mesti in občinami in je zato mestni zastop v slavnostni seji dne 18. avgusta soglasno brez debate sklenil, da občina v spomin na sedemdesetletnico Njegovega Veličanstva ustanovi v Idriji na svoje stroške nižjo realno gimnazijo. Obenem se je naročilo županu, da vse potrebno ukrene, da se ta zavod že l. 1901. otvori. Misel na realno gimnazijo pa se je kmalu opustila; merodajni faktorji so se odločili za realko in je nje ustanovitev tudi c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk z odlokom z dne 7. junija 1901, št. 13.152, dovolilo. C. kr. deželni šolski svet je pa z odlokom z dne 30. julija 1901, št. 2130 dovolil, da se prvi razred otvori začetkom šolskega leta 1901/2, kar se je tudi zgodilo dne 18. septembra 1901 s primerno slavnostjo.

Mestna realka je bila prvo leto nastanjena v poslopju c. kr. rudniške ljudske šole, drugo leto v začasnem šolskem poslopju za mestno hišo, a dne 18. septembra 1903 se je že za stalno naselila v novem realčnem poslopju, ki ga je sezidala mestna občina.

S tem dnem pa se je otvoril tudi pripravljalni razred, čigar otvoritev je sklenil mestni zastop v seji dne 17. marca 1903, dovolil pa c. kr. deželni šolski svet z odlokom z dne 28. marca 1903, št. 1226.

Tem kratkim črticam naj dostavim le še to, da se bodo letos ob šestdesetletnem jubileju Nj. Veličanstva vršili prvi zrelostni izpiti na tem zavodu, in se pričakuje, da v doglednem času sprejme država zavod v svojo skrb.

* * *

Dasi Idrija ni obrtno mesto, vendar je tu toliko obrtnikov in trgovcev, ki imajo vajence, da se je že dolgo čutila potreba po obrtno-nadaljevalni šoli. Sicer je že nekdanja c. kr. glavna šola skrbela za pouk obrtnih vajencev s svojo nedeljsko ponavljalno šolo; toda, ko je ta šola prenehala, se tudi za obrtne vajence ni nihče več zmenil. Tako najdemo v katalogu za l. 1847/48., da je bilo med 66 mladeniči, ki so obiskovali nedeljsko ponavljalno šolo, 20 obrtnih vajencev. Učili so se sledečih obrtov: črevljarstva, dimnikarstva, glavnikarstva, ključavničarstva, krojaštva, mizarstva, sedlarstva, slikarstva in urarstva.

Šele z odlokom c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 7. oktobra 1904, št. 33.708, se je ustanovila redna obrtno-nadaljevalna šola, ki se je še isto leto otvorila s pripravljalnim tečajem in prvim razredom. Naslednje leto se je tema priklopil še drugi razred in s šolskim letom 1907/8 za trgovske vajence še poseben trgovski tečaj. Šolsko leto traja na tej šoli od 1. oktobra do 31. maja in jo obiskuje povprečno po 50 učencev.

* * *

Naj se blagovoli te kratke zgodovinske črtice vzprejeti kot skromno proslavo šestdesetletnega jubileja

Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Šolska poročila.

I. Učiteljski zbor.

a) Izpremembe.

Začetkom šolskega leta 1907/8 je c. kr. učiteljica Pavla Buh prestopila z deške na dekliško šolo.

Z odlokom c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 25. novembra 1907, št. 40.528/2682, je bila Avrelija Schittnig, učiteljica na zasebni šoli v Medvodah imenovana za začasno učiteljico in z odlokom c. kr. poljedelskega ministerstva z dne 17. marca 1908, št. 10.192/732, Frančišek Levstek za pomožnega učitelja na c. kr. rudniški deški ljudski šoli v Idriji.

b) Učiteljski zbor koncem šolskega leta 1907/8.

(Po osebnem statusu.)

Alojzij Novak, c. kr. ravnatelj, razrednik II. a razreda, je poučeval do 1. aprila vse predmete, od 1. aprila pa razen telovadbe vse druge predmete v tem razredu; 19 ozir. 18 ur na teden.

Frančišek Oswald, c. kr. katehet, je poučeval verouk v I. a, II. a, III. a in b in IV. a in b razredu; 10 ur na teden. Razen tega je služil šolsko sv. mašo in izredno pripravljaval šolsko mladino za sprejem sv. zakramentov.

Jožef Novak, c. kr. učitelj; varih učiteljske knjižnice, razrednik IV. a razreda, je poučeval razen risanja in petja in od 1. aprila tudi razen lepopisja in telovadbe vse predmete v svojem razredu ter prirodoznanstvo, zemljepis in zgodovino v III. a razredu; 23 ozir. 19 ur na teden. Poučeval je tudi lepljenstvo kot neobvezen predmet.

August Šabec, c. kr. učitelj; voditelj cerkvenega petja, razrednik III. b razreda, je poučeval razen risanja in od 1. aprila tudi razen pisanja vse predmete v svojem razredu ter petje v III. a in IV. a razredu; 22 ozir. 20 ur na teden.

Rafael Gostiša, c. kr. učitelj; varih učil in skrbnik šolskega vrta, razrednik III. a razreda, je poučeval razen prirodoznanstva, zemljepisja, zgodovine, lepomisja, petja in telovadbe vse predmete v svojem razredu, risanje v IV. a in b in V., do 1. aprila tudi v III. a in b razredu in do 1. junija sadjarstvo v V. razredu; 22 ozir. 20 ur na teden. Poučeval je tudi mizarstvo in rezbarstvo kot neobvezen predmet.

Rudolf Pleskovič, c. kr. učitelj; varih šolarske knjižnice, razrednik V. razreda, je poučeval razen risanja in od 1. aprila tudi razen lepomisja in telovadbe vse predmete v svojem razredu; 23 oziroma 20 ur na teden.

Otmár Novák, c. kr. učitelj, razrednik I. b razreda, je poučeval vse predmete v svojem razredu; 18 ur na teden.

Leopold Baebler, začasni učitelj, razrednik II. b razreda, je poučeval do 1. aprila vse predmete, od 1. aprila pa razen pisanja vse druge predmete v svojem razredu; 19 ozir. 17 ur na teden.

Rajko Novák, začasni učitelj, razrednik IV. b razreda, je poučeval vse predmete v svojem razredu; 24 ur na teden. Poučeval je tudi godbo kot neobvezen predmet.

Avrelija Schittnig, začasna učiteljica, razrednica I. a razreda, je poučevala od decembra 1907 vse predmete v svojem razredu; 18 ur na teden.

Mihael Zevnik, mestni kaplan, pomožni katehet, je poučeval verouk v I. b, II. b in V. razredu; 4 ure na teden.

Frančišek Levstek, pomožni učitelj, je poučeval od 1. aprila pisanje v II. b, III. a in b, IV. a in V. razredu, risanje v III. a in b razredu in telovadbo v II. a, III. a, IV. a in V. razredu; 17 ur na teden.

Andrej Mačkovšek, c. kr. šolski sluga.

II. Uredba pouka.

Ves pouk je urejen v smislu razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 19. avgusta 1885. l., št. 1232.

Porazdelitev učencev v posamezne razrede in oddelke, število učnih ur na teden za posamezne predmete, učni smoter in razdelitev učne tvarine določuje „Učni načrt za petrazredne ljudske šole, na katerih je drugi deželni jezik obvezen predmet“, kateri načrt je bil objavljen z razpisom c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 25. septembra 1886, št. 2339 ex 1884.

Po tem učnem načrtu je za posamezne predmete določeno nastopno število tedenskih ur, in sicer:

Učni predmet	Razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
Veroznanstvo	1	1	2	2	2
Učni jezik (slovenski)	12	10	4	4	3
Drugi deželni jezik (nemški)	—	—	7	5	5
Računstvo in oblikoslovje	3/2	4	4	4	4
Prirodoznanstvo	—	—	1	2	3
Zemljepis in zgodovina	—	—	1	2	4
Pisanje	—	2	2	2	1
Risanje	—	2/2	1	2	2
Petje	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2
Telovadba	2/2	2/2	2	2	2
Skupaj	19	20	25	26	27

III. Učne knjige v šolskem letu 1907/8.

I. razred.

Verouk: Mali katekizem ali krščanski nauk. Knezoškof. ljubljansko. 30 h.

Učni (slovenski) jezik: Gabršek-Razinger, Abecednik. Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg. 50 h.

Računstvo: Črnivec, Računica za obče ljudske šole, zvezek 1. C. kr. zaloga šolskih knjig. 30 h.

II. razred.

Verouk: Mali katekizem (glej I. razred).

Učni (slovenski) jezik: Schreiner-Hubad, Čitanka za obče ljudske šole, II. del. C. kr. zaloga šolskih knjig. 90 h. — Schreiner-dr. Bezjak, Slovenska jezikovna vadnica, I. zvezek. F. Tempsky. 35 h.

Računstvo: Črnivec, Računica za obče ljudske šole, zvezek 2. C. kr. zaloga šolskih knjig. 40 h.

III. razred.

Verouk: Srednji katekizem ali krščanski nauk. Knezoškofijstvo ljubljansko. 64 h. — Volc, Kratke zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. Knezoškofijstvo ljubljansko. 50 h.

Učni (slovenski) jezik: Schreiner-Hubad, Čitanka za obče ljudske šole (glej II. razred). — Schreiner-dr. Bezjak, Slovenska jezikovna vadnica, II. zvezek. F. Tempsky. 35 h.

Nemški jezik: Schreiner-dr. Bezjak, Prva nemška vadnica za slovenske obče ljudske šole. C. kr. zaloga šolskih knjig. 70 h.

Računstvo: Črnivec, Računica za obče ljudske šole, III. zvezek. C. kr. zaloga šolskih knjig. 90 h.

IV. razred.

Verouk: Srednji katekizem (glej III. razred). — Dr. Schuster-Lesar, Zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze. C. kr. zaloga šolskih knjig. 1 K.

Učni (slovenski) jezik: Schreiner-Hubad, Čitanka za obče ljudske šole, III. del. C. kr. zaloga šolskih knjig. 1 K 30 h. — Schreiner-dr. Bezjak, Slovenska jezikovna vadnica, III. zvez. F. Tempsky. 80 h.

Nemški jezik: Schreiner-dr. Bezjak, Druga nemška vadnica za slov. obče ljudske šole. C. kr. zaloga šolskih knjig. 90 h.

Računstvo: Črnivec, Računica za obče ljudske šole (glej III. razred).

V. razred.

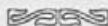
Verouk: Veliki katekizem ali krščanski nauk. Knezoškofijstvo ljubljansko. 80 h. — Dr. Schuster-Lesar, Zgodbe sv. pisma (glej IV. razred). — Stroj, Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve. Kat. tiskarna. 1 K 40 h.

Učni (slovenski) jezik: Schreiner-Hubad, Čitanka za obče ljudske šole (glej IV. razred). — Schreiner-dr. Bezjak, Slovenska jezikovna vadnica, IV. zvezek. F. Tempsky. 1 K.

Nemški jezik: Schreiner-dr. Bezjak, Tretja nemška vadnica za slovenske obče ljudske šole. C. kr. zaloga šolskih knjig. 1 K 60 h.

Računstvo: Dr. Fr. vitez Močnik, Računica za obče ljudske šole, III. stopnja, C. kr. zaloga šolskih knjig. 50 h.

Zemljepis: R. Trampler, Zemljepisni atlas. Dvorna in državna tiskarna. 1 K 20 h.

IV. Statistiški pregled učencev

koncem šolskega leta 1907/8.

Razred	Število učencev 16./IX. 1907			Število učencev 4./VII. 1908					Vera		Materin jezik		Stanuje jih		Šolo jih je obiskovalo				Za višji razr. oz. za izpust je		Neizprašanih je ostalo		V poš. hraniln. ozir. v čebelico je vložilo	Kron	
	vstopilo	izstopilo	umrlo	6—7 let	7—12 let	12—13 let	13—14 let	nad 14 let	rimsko-katoliška	slovenski	nemški	drug	v Idriji	zunaj Idrije	prav pridno	pridno	manj pridno	zanikarno	sposobnih	nesposobnih					
I. a	60	—	1	59	13	45	1	—	—	59	59	—	—	56	3	55	4	—	—	36	21	2	—	—	
I. b	59	—	—	58	25	31	1	1	—	58	57	—	1	58	—	57	1	—	—	38	20	—	15	338—	
II. a	62	—	1	61	—	53	5	3	—	61	60	1	—	58	3	61	—	—	—	35	26	—	12	181—	
II. b	54	2	1	55	—	53	1	1	—	55	52	3	—	52	3	55	—	—	—	42	12	1	2	2—	
III. a	62	1	—	63	—	50	3	7	3	63	63	—	—	60	3	63	—	—	—	45	18	—	14	60.27	
III. b	68	—	—	68	—	50	14	4	—	68	68	—	—	68	—	67	1	—	—	55	12	1	52	.96.75	
IV. a	43	—	—	43	—	23	8	8	4	43	43	—	—	42	1	42	1	—	—	33	10	—	16	49.48	
IV. b	42	1	1	42	—	19	12	5	6	42	42	—	—	42	—	41	—	1	—	27	15	—	14	40.04	
V.	42	—	3	39	—	5	13	17	4	39	39	—	—	39	—	39	—	—	—	34	5	—	—	—	
	492	4	6	2	488	38	329	58	46	17	488	483	4	1	475	13	480	7	1	—	345	139	4	125	767.54

V. Iz kronike.

Šolsko leto 1907/8. se je začelo z vpisovanjem dne 14. septembra 1907. Dne 16. septembra je bila sv. maša in se je še isti dan začelo z rednim poukom.

Dne 4. oktobra 1907 na god Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I., se je udeležila šolska mladina z učiteljstvom ob 8. uri dopoldne sv. maše v cerkvi sv. Barbare.

Dne 19. novembra 1907, se je udeležila šolska mladina z učiteljstvom ob 8. uri dopoldne spominke sv. maše za Njeno Veličanstvo rajno cesarico Elizabeto.

Vsled odredbe c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 17. decembra 1907, št. 6894, so se božične počitnice pričele izjemoma dne 21. decembra 1907.

Učiteljstvo je priredilo dne 25. januarja 1908 dobro obiskan roditeljski večer, pri katerem je predaval c. kr. učitelj Jožef Novak o temi: „Kdaj smemo pričakovati boljših časov?“

Od dne 5. maja dalje je bila v cerkvi sv. Barbare vsak torek in petek ob $\frac{1}{2}$ 8. uri šolska sv. maša, ki jo je bral c. kr. katehet Francišek Oswald, in se jo je udeleževala šolska mladina pod nadzorstvom učiteljstva.

Dne 19. in 20. maja 1908 so priredili učitelji s svojimi učenci majnikov izlet v Črni vrh, Godovič, Žiri in na Vojsko. Z zabavo in razvedrilom se je združil tudi prirodoznanski in domovinski pouk.

Večkrat v letu je prisostoval pouku v posameznih razredih visokorodni gospod c. kr. rudniški nadsvetnik Jožef Billek, pouku iz veroznanstva pa prečastiti gospod mestni župnik in dekan Mihael Arko.

Tekom leta je imelo učiteljstvo 10 domačih učiteljskih konferenc, pri katerih se je obravnavalo o došlih razpisih in ukazih, o šolskem redu, o vedenju učencev, o šolski higijeni, o učni metodi posameznih predmetov, o učnih uspehih in napredku pouka, o nakupu učil, o učnih knjigah in drugih šolskih stvareh. C. kr. okrajni šolski nadzornik in c. kr. rud. svetnik blag. g. Jožef Koršič se je udeleževal konferenc in vestno skrbel za redni obisk šole. Daljše predavanje je imel c. kr. Rafael Gostiša, dne 19. februarja t. l. „o pomenu risb pri prirodoznanem pouku v ljudski šoli“. Pri konferenci, dne 18. marca t. l., pa se je učiteljstvo predvsem posvetovalo, kako naj šolska mladina c. kr. rud. deške ljudske šole najlepše in najprimerneje praznuje šestdesetletnico vlade Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Tekom šolskega leta je prejela šolska mladina trikrat zakrament sv. pokore in sv. Tešnjega Telesa. Prvo sv. izpoved je opravilo 60 dečkov,

prvo sv. obhajilo pa dne 6. maja t. l. 70 učencev. Te slavnosti, pri kateri je imel c. kr. katehet Frančišek Oswald slavnosti primeren nagovor, so se udeležili c. kr. rudniški nadsvetnik gospod Jožef Billek, c. kr. rudniški svetnik gospod Jožef Koršič, dekan Mihael Arko ter vsi učenci pod nadzorstvom učiteljstva.

Cerkveno petje pri šolskih mašah ob nedeljah in praznikih ter ob drugih enakih prilikah so oskrbovali dečki višjih razredov pod vodstvom c. kr. učitelja Avgusta Šabeca izmenoma z deklicami dekliške šole.

Šola se je korporativno udeležila slovesne procesije sv. Rešnjega Telesa, dne 18. junija, in procesije sv. Ahacija, dne 22. junija t. l.

Šolska naznanila so se učencem razdelila dne 30. novembra 1907, dne 15. februarja, dne 29. aprila in ob sklepu šol. leta, dne 4. julija 1908.

Šolske mladine tudi v minolem šolskem letu niso pozabili blagi dobrotniki. C. kr. rudniška direkcija je preskrbela vse rudarske in gozdarske otroke z učnimi knjigami in drugimi šolskimi potrebščinami.

Občinski zastop mesta Idrije je izplačal 400 K za napravo obleke in obutve revnim učencem.

Večje število učnih knjig za ubožne učence je šola prejela iz c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaju, od založnikov Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberga v Ljubljani, F. Tempskyja na Dunaju in od knezoškofijskega ordinarijata v Ljubljani. Gospod Anton Treven, posestnik na Jesenicah je daroval za revne idrijske rudarske otroke za napravo obutev 10 K.

Trgovka gospa Frančiška Lapajne v Idriji je darovala nekaj knjig za učiteljsko knjižnico.

Ravnateljstvo izpolnjuje le prijetno dolžnost, ako izreka vsem milim dobrotnikom in podpirateljem šole in šolske mladine v svojem in v imenu učencev presrčno zahvalo. Bog povrni!

Zdravstveno stanje šolske mladine je bilo letos prav ugodno. Umrla sta tekom šolskega leta dva učenca I. razreda, namreč: Bončina Ivan in Logar Filip. Tovariši so jih spremili k slednjemu počitku in njima v slovo zapeli žalostinko.

Dne 1. in 2. decembra t. l. bo c. kr. rudniška deška šola kolikor mogoče slovesno praznovala šestdesetletnico vladanja Nj. Vel. cesarja Franca Jožefa I.

Koze je stavil v šoli krajni zdravnik g. Ivan Šuntar, dne 5. junija 1908. Dne 12. junija 1908 je pregledal uspeh cepljenja.

Šolsko leto se je sklenilo dne 4. julija 1908 s slovesno sv. mašo, z zahvalno in cesarsko pesmijo. Po sv. maši so se učencem razdelila šolska naznanila, izpustnice in posebno v proslavo šestdesetletnega jubileja Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. tudi tiskana letna poročila.

VI. Imenik učencev.

(Debelo tiskani so odličnjaki.)

I. a razred.

Bedenk Jožef, Idrija.
Bizjak Frančišek, Idrija.
Bogataj Jožef, Idrija.
Brilej Jožef, Idrija.
Brus Ivan, Čekovnik.
Čar Viktor, Črni vrh.
Čuk Feliks, Idrija.
Čuk Ivan, Idrija.
Erjavec Ivan ml., Spod. Kanomlja.
Erjavec Ivan st., Idrija.
Eržen Avgust, Idrija.
Eržen Leopold, Idrija.
Felic Ivan, Idrija.
Gahtar Ignacij, Idrija.
Gantar Kajetan, Idrija.
Hribarnik Kazimir, Vojsko.
Jazbar Frančišek, Idrija.
Jordan Ivan, Jelični vrh.
Kogej Florijan, Idrija.
Kogej Karel, Idrija.
Kogej Pavel, Idrija.
Kogej Rafael, Idrija.
Kolenc Karol, Idrija.
Koler Anton, Idrija.
Koler Jožef, Idrija.
Kosmač Anton, Idrija.
Kovač Peter, Idrija.
Križič Ivan, Idrija.
Lapajne Viktor, Spod. Kanomlja.
Leskovic Dominik, Idrija.

Leskovic Ivan, Jelični vrh.
Logar Andrej, Idrija.
Miklavčič Engelbert, Ljubljana.
Modrijan Rafael, Idrija.
Petrič Stanko, Idrija.
Pivk Feliks, Idrija.
Poljanc Matevž, Idrija.
Poniž Rajko, Vipava.
Prelovec Slavko, Idrija.
Rejc Alojzij, Idrija.
Rupnik Feliks, Idrija.
Seljak Ivan, Idrija.
Svetličič Ivan, Jelični vrh.
Šemerl Alojzij, Idrija.
Štravs Ivan, Idrija.
Šulgaj Pavel, Idrija.
Tratnik Alojzij, Sred. Kanomlja.
Tratnik Frančišek, Idrija.
Troha Alojzij, Idrija.
Troha Ivan, Idrija.
Tušar Frančišek, Idrija.
Tušar Ivan, Idrija.
Vojska Frančišek, Idrija.
Vončina Ahacij, Idrija.
Vončina Anton, Idrija.
Vončina Edvard, Idrija.
Vončina Ferdinand, Idrija.
Vončina Jožef, Idrija.
Zelenc Jožef, Idrija.

I. b razred.

Albreht Frančišek, Idrija.
Bajec Ivan, Idrija.
Balant Avguštin, Idrija.
Bedenik Jožef, Idrija.
Bedenk Ludovik, Idrija.
Berčič Karol, Idrija.
Boščina Frančišek, Idrija.
Burnik Lado, Idrija.
Bratuš Frančišek, Idrija.
Čuk Frančišek, Idrija.
Ferjančič Jožef, Idrija.
Ferjančič Leopold, Idrija.
Gnjezda Ivan, Idrija.

Jereb Avguštin, Idrija.
Jereb Ivan, ml., Idrija.
Jereb Ivan, st., Idrija.
Jereb Jožef, Idrija.
Jereb Vinko, Idrija.
Kacin Anton, Idrija.
Kobal Viktor, Idrija.
Kogej Frančišek, Idrija.
Kogej Karol, Idrija.
Kokalj Frančišek, Idrija.
Kos Anton, Idrija.
Krapš Jožef, Idrija.
Lampe Rafael, Idrija.

Lapajne Matevž, Idrija.
Lapajne Rafael, Idrija.
Majnik Jožef, Idrija.
Moravec Filip, Idrija.
Pelhan Albin, Idrija.
Pelhan Alojzij, Idrija.
Peternel Ivan, Idrija.
Pils Frančišek, Idrija.
Pirc Danilo, Idrija.
Pirc Henrik, Idrija.
Poženel Jožef, Idrija.
Permozer Filip, Idrija,
Rejc Ivan, Idrija.
Rupnik Adolf, Idrija.
Rupnik Ivan, Idrija.
Sedej Andrej, Idrija.

Sova Ivan, Idrija.
Svetličič Jožef, Idrija.
Šabec Avgustin, Idrija.
Šinkovec Ivan, Idrija.
Šemerl Jožef, Idrija.
Škvarča Filip, Idrija.
Šturm Mirko, Idrija.
Štverak Jan, Idrija.
Troha Anton, Idrija.
Tušar Vinko, Idrija.
Velikanje Frančišek, Idrija.
Vončina Frančišek, Idrija.
Vončina Peter, Idrija.
Vehar Frančišek, Idrija.
Žonta Štefan, Idrija.

II. a razred.

Albreht Leopold, Idrija.
Bačnar Karol, Jelični vrh.
Bedenk Frančišek, Idrija.
Bevk Anton, Idrija.
Demšar Pavel, Idrija.
Didič Frančišek, Idrija.
Dolinar Ivan, Idrija.
Eržen Frančišek, Idrija.
Eržen Ivan, Idrija.
Felc Valentin, Idrija.
Ferjančič Jožef, Idrija.
Franko Pavel, Idrija.
Harmel Viktor, Idrija.
Hrovat Frančišek, Idrija.
Hrovat Jožef, Idrija.
Jurjavčič Erazem, Idrija.
Kavčič Filip, Idrija.
Kaštrin Alojzij, Idrija.
Kaštrin Filip, Idrija.
Knap Friderik, Idrija.
Knap Ignacij, Idrija.
Kobal Frančišek, Idrija.
Kobal Ivan, Idrija.
Kogej Jožef, Idrija.
Koler Anton, Idrija.
Koler Frančišek, Idrija.
Kosmač Frančišek, Idrija.
Lapajne Albin, Sred. Kanomlja.
Lapajne Valentin, Sred. Kanomlja.
Maksel Ludovik, Idrija,
Miklavčič Matevž, Idrija.

Močnik Frančišek, Idrija.
Močnik Ivan, Idrija.
Moravec Frančišek, Idrija.
Novak Henrik, Idrija.
Ogrič Jožef, Idrija.
Pavšič Jožef, Idrija.
Pečirer Jožef, Idrija.
Pečirer Štefan, Idrija.
Penko Frančišek, Klavz (Tirolsko).
Pils Aleksander, Gesdorf.
Poljanec Ivan, Idrija.
Rejc Henrik, Idrija.
Remžgar Jožef, Idrija.
Repar Pavel, Idrija.
Rijavec Alojzij, Idrija.
Sedej Frančišek, Idrija.
Šinkovec Anton, Idrija.
Šinkovec Ivan, Idrija.
Škvarča Jožef, Spod. Kanomlja.
Tratnik Edvard, Gozd.
Tratnik Frančišek, Idrija.
Treven Anton, Idrija.
Troha Tomaž, Spod. Idrija.
Tušar Ivan, Idrija.
Vončina Friderik, Idrija.
Vončina Ivan, Idrija.
Vončina Karol, Idrija.
Winkler Ivan, Idrija.
Zajc Konrad, Idrija.
Zelenc Aleksander, Idrija.

II. b razred.

Balleg Friderik, Ljubljana.
Balleg Karol, Ljubljana.
Bogataj Andrej, Idrija.
Bolčina Jožef, Idrija.
Bonča Frančišek, Idrija.
Bratuž Karol, Idrija.
Čar Ivan, Idrija.
Čar Pavel, Idrija.
Erjavec Ivan, Idrija.
Hvala Anton, Idrija.
Jereb Frančišek, Idrija.
Jurman Anton, Idrija.
Kavčič Ignacij, Idrija.
Klemenčič Matija, Idrija.
Klemenčič Viktor, Idrija.
Kogej Avgust, Idrija.
Kogej Frančišek, Idrija.
Kogej Vincencij, Idrija.
Kos Anton, Idrija.
Koschin Erih pl., Idrija.
Kunstelj Alojzij, Idrija.
Lapajne Evstahij, Idrija.
Likar Henrik, Idrija.
Majnik Frančišek, Idrija.
Mohorič Anton, Idrija.
Moravec Anton, Idrija.
Ogrič Bernard, Idrija.
Pajer Anton, Idrija.

Pelhan Frančišek, Idrija.
Pelhan Ludovik, Idrija.
Podobnik Henrik, Idrija.
Podobnik Viktor, Idrija.
Puc Frančišek, Idrija.
Rejc Matevž, Idrija.
Rupnik Frančišek, Idrija.
Rupnik Jožef, Idrija.
Sedej Frančišek, Idrija.
Seljak Frančišek, Idrija.
Seljak Ivan, Idrija.
Šinkovec Ivan, Idrija.
Šmid Vincencij, Idrija.
Štros Frančišek, Idrija.
Šturm Henrik, Metlika.
Štverak Vlado, Idrija.
Tratnik Ivan, Idrija.
Tratnik Leopold, Idrija.
Treven Jožef, Idrija.
Troha Anton, Idrija.
Troha Valentin, Idrija.
Tušar Frančišek, Idrija.
Vekš Anton, Idrija.
Vidmar Florijan, Idrija.
Vončina Bogomir, Idrija.
Vončina Jožef, Idrija.
Vončina Leopold, Idrija.

III. a razred.

Alič Ivan, Idrija.
Bernik Frančišek, Idrija.
Božič Frančišek, Idrija.
Božič Rafael, Idrija.
Bratuš Feliks, Idrija.
Bratuš Jožef, Idrija.
Breitenberger Ignacij, Idrija.
Brus Leopold, Idrija.
Čuk Ivan, Idrija.
Eržen Ivan, Idrija.
Gnjezda Frančišek, Spod. Idrija.
Ipavec Alojzij, Idrija.
Jereb Anton, Idrija.
Jež Anton, Idrija.
Jurjavčič Alojzij, Idrija.
Jurjavčič Ivan, Idrija.
Jurjevčič Ivan, Idrija.
Kavčič Filip, Idrija.
Kenda Anton, Idrija.

Kenda Fortunat, Idrija.
Kobal Frančišek, Idrija.
Kogej Pavel, Idrija.
Kogej Rudolf, Idrija.
Koler Fortunat, Idrija.
Koler Frančišek, Idrija.
Kristan Frančišek, Idrija.
Lapajne Ivan ml., Idrija.
Lapajne Ivan st., Idrija.
Lapajne Pavel, Idrija.
Lazar Anton, Idrija.
Lazar Leopold, Idrija.
Lazar Peter, Idrija.
Likar Viktor, Idrija.
Lipužič Albert, Idrija.
Majnik Anton, Idrija.
Makselj Henrik, Idrija.
Mervic Jožef, Idrija.
Moravec Alojzij, Idrija.

Oblak Alojzij, Idrija.
Oblak Štefan, Jelični vrh.
Ogrič Frančišek, Idrija.
Pajer Ivan, Idrija.
Petrovčič Anton, Idrija.
Pivk Karol, Idrija.
Poljanec Ivan, Idrija.
Poljanec Peter, Idrija.
Rupnik Alojzij, Idrija.
Sedej Karol, Idrija.
Skok Jožef, Idrija.
Slejko Alojzij, Planina.
Strnad Jožef, Idrija.

Šinkovec Alojzij, Idrija.
Štravs Frančišek, Idrija.
Terpin Štefan, Idrija.
Tratnik Alojzij, Idrija.
Vehar Ferdinand, Idrija.
Velikanje Ivan, Idrija.
Vidmar Ferdinand, Idrija.
Viller Ivan, Idrija.
Vončina Ignacij, Idrija.
Vončina Jožef, Idrija.
Zelenc Štefan, Idrija.
Zupančič Feliks, Idrija.

III. b razred.

Bončina Ivan, Idrija.
Božič Anton, Idrija.
Copič Ivan, Idrija.
Čuk Fortunat, Idrija.
Didič Jožef, Idrija.
Eržen Jožef, Idrija.
Faganelli Jožef, Mirna pri Gorici
Felic Filip, Idrija.
Gnezda Ivan, Idrija.
Hladnik Henrik, Idrija.
Horvat Miroslav, Idrija.
Jereb Alojzij, Idrija.
Kavčič Jožef, Idrija.
Kenda Peter, Idrija.
Klemenčič Alojzij, Idrija.
Koder Ivan, Idrija.
Kogej Ivan, Idrija.
Kokalj Anton, Idrija.
Kolenc Viktor, Idrija.
Krapš Ivan, Idrija.
Kraschner Avguštin, Krekovše.
Kump Artur, Idrija.
Lampe Bogomir, Črni vrh.
Lampe Vincencij, Idrija.
Lapajne Dušan, Idrija.
Lapajne Ignacij, Idrija.
Likar Alojzij, Idrija.
Logar Anton, Idrija.
Majnik Stanislav, Idrija.
Marec Ivan, Gorenja vas pri Vipavi.
Menard Ivan, Idrija.
Menard Stanislav, Idrija.
Mervic Pavel, Idrija.
Mihevc Frančišek, Idrija.

Močnik Frančišek, Idrija.
Močnik Rudolf, Idrija.
Mohorič Frančišek, Idrija.
Novak Kajetan, Idrija.
Novak Matevž, Idrija.
Novak Tomaž, Idrija.
Oblak Jožef, Idrija.
Pavšič Alojzij, Idrija.
Pečirer Viktor, Idrija.
Pirc Jožef, Idrija.
Pivk Matevž, Idrija.
Podobnik Ludovik, Vojsko.
Poljanšek Frančišek, Idrija.
Poženeč Alojzij, Idrija.
Prelovec Ivan, Idrija.
Puhar Ivan, Idrija.
Šinkovec Frančišek, Idrija.
Šinkovec Ludovik, Idrija.
Šinkovec Vaclav, Idrija.
Štravs Anton, Idrija.
Štravs Vladislav, Idrija.
Štros Leopold, Idrija.
Šulgaj Frančišek, Idrija.
Tavzes Kajetan, Idrija.
Troha Leopold, Idrija.
Vidmar Feliks, Idrija.
Vončina Albin, Idrija.
Vončina Pavel, Idrija.
Vončina Viktor, Idrija.
Wahl Izidor, Idrija.
Zafred Albin, Št. Peter na Krasu.
Zelenc Vincencij, Idrija.
Zudermann Anton, Divača (Primorsko).
Žumer Kajetan, Idrija.

IV. a razred.

Albreht Ignacij, Idrija.
Bezeljak Anton, Jelični vrh.
Blaj Frančišek, Idrija.
Brejic Anton, Idrija.
Brus Andrej, Idrija.
Čuk Anton, Idrija.
Gosler Viktor, Idrija.
Grošelj Jožef, Idrija.
Habe Makso, Zadlog.
Jurjavčič Florijan, Sred. Kanomlja
Knap Frančišek, Idrija.
Kogej Anton, Idrija.
Krapš Anton, Idrija.
Krašna Pavel, Idrija.
Krivic Frančišek, Idrija.
Lapajne Cveto, Idrija.
Lapajne Ivan, Idrija.
Leskovec Frančišek, Idrija.
Ličar Ivan, Idrija.
Likar Blaž, Sred. Kanomlja.
Likar Jožef, Vojsko.
Likar Justin, Idrija.

Logar Karel, Idrija.
Majnik Frančišek, Idrija.
Pivk Viktor, Idrija.
Podobnik Ivan, Spod. Kanomlja.
Požnenel Viktor, Idrija.
Sedej Ivan, Idrija.
Sova Anton, Idrija.
Šinkovec Jožef, Idrija.
Šorman Adolf, Idrija.
Tratnik Anton, Idrija.
Treven Anton, Idrija.
Tušar Frančišek, Idrija.
Tušar Rafael, Idrija.
Tušar Vincencij, Idrija.
Vehar Valentin, Spod. Idrija.
Velikajne Ivan, Idrija.
Venko Alfonz, Idrija.
Vončina Andrej, Idrija.
Vončina Ivan, Idrija.
Wahl Mihael, Idrija.
Zajc Alojzij, Pulj.

IV. b razred.

Batagelj Ivan, Idrija.
Beričič Anton, Idrija.
Božič Rafael, Idrija.
Breitenberger Frančišek, Idrija.
Brilej Feliks, Idrija.
Brus Jožef, Idrija.
Flander Jožef, Idrija.
Govekar Matija, Idrija.
Kavčič Lovro, Idrija.
Kenda Frančišek, Idrija.
Kokalj Valentin, Idrija.
Kolenc Frančišek, Idrija.
Koler Ivan, Idrija.
Kumer Filip, Idrija.
Likar Feliks, Idrija.
Lipužič Rafael, Idrija.
Moravec Anton, Idrija.
Moravec Jožef, Idrija.
Ogrič Leopold, Idrija.
Pelhan Frančišek, Idrija.
Podobnik Jožef, Idrija.

Prec Leopold, Idrija
Ravnik Avgust, Solkan pri Gorici.
Rejic Anton, Idrija.
Rupnik Miroslav, Idrija.
Sedej Filip, Spod. Kanomlja.
Sedej Ivan, Idrija.
Šinkovec Izidor, Idrija.
Šturm Ivan, Idrija.
Šulgaj Avgust, Idrija.
Šulgaj Ivan, Idrija.
Tratnik Ferdinand, Idrija.
Tušar Frančišek, Idrija.
Velikajne Anton, Idrija.
Vidmar Ivan, Idrija.
Viller Tomaž, Idrija.
Vončina Frančišek, Idrija.
Vončina Ivan, Idrija.
Wahl Ludovik, Idrija.
Zelenc Valentin, Idrija.
Zudermann Izidor, Divača na Primorskem.
Žumer Leopold, Idrija.

V. razred.

Albreht Frančišek, Idrija.
Berčič Ivan, Idrija.
Felc Viktor, Idrija.

Frlan Frančišek, Idrija.
Gregorač Tomaž, Idrija.
Jereb Anton, Idrija.

Kastrin Anton, Idrija.
Knep Frančišek, Idrija.
Kobalj Alojzij, Idrija.
Kočevar Frančišek, Idrija.
Kokalj Stanislav, Črni vrh.
Kristan Frančišek, Idrija.
Kržišnik Anton, Idrija.
Lapajne Frančišek, Idrija.
Lukežič Frančišek, Idrija.
Majnik Anton, Črni vrh.
Majnik Ivan, Idrija.
Močnik Frančišek, Idrija.
Novak Jožef, Idrija.
Novak Pavel, Idrija.
Oblak Karel, Idrija.
Pelhan Auguštín, Idrija.
Plešnar Ivan, Idrija.

Podobnik Ivan, Idrija.
Poljanec Frančišek, Idrija.
Poljanšek Valentin, Idrija.
Poženel Henrik, Idrija.
Prelovec Vinko, Idrija.
Sedej Jakob, Idrija.
Seljak Rafael, Idrija.
Stajer Ivan, Idrija.
Šinkovec Jožef, Idrija.
Štravs Anton, Idrija.
Troha Ferdinand, Idrija.
Vehar Matevž, Idrija.
Vidic Frančišek, Godovič.
Vončina Jernej, Idrija.
Zajec Anton, Idrija.
Zelenc Vinko, Idrija.

VII. Začetek šolskega leta 1908/09.

Šolsko leto 1908/09 se prične dne 15. septembra 1908 s sveto mašo in z rednim poukom.

Vpisovanje novih učencev bo dne 14. septembra 1908 v šolskem poslopju.

Kdor še ni pohajal te šole, se mora izkazati z izpričevalom o stavljenju koz, tuji pa tudi s krstnim listom.

Vodstvo c. kr. rud. deške ljudske šole v Idriji,

dne 4. julija 1908.

Alojzij Novak

c. kr. šolski ravnatelj.

